

виїжджати за кордон, витратити величезні суми коштів, треба просто приїхати на Сумщину.

Список використаних джерел

1. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України. Методологія та методика аналізу, термінологія, районування. Монографія. О. О. Бейдик. К.: Київський університет, 2001. 395 с.
2. Бейдик О.О. Словник-довідник з географії туризму, рекреації та рекреаційної географії. К.: «Палітра», 1997. 130 с.
3. Заповідні скарби Сумщини. Під.ред. д.б.н. Т.Л. Андрієнко. Суми. В-во «Джерело», 2001. 208с.
4. Іванух І., Данилишин Б. Природно-ресурсний потенціал України і шляхи підвищення його використання. Економіка України. 2008. №1. с. 36-38.
5. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні Навчальний посібник. Чернівці: Книги-XXI, 2003. 300 с.
6. Кифяк В.Ф. Сфера рекреації та туризму як складова регіональної економічної системи. Формування ринкових відносин в Україні. 2006. №1. с. 116-119.
7. Організація турів вихідного дня по річці Псел. Навч.-метод. настанови. [уклад. : В. М. Зігунов]. Суми: ФОП Цьома С. П., 2018. 24 с.
8. Природно-заповідний фонд Сумської області: Атлас-довідник. К.: ТОВ «Українська Картографічна Група», 2016. 94 с.

А. О. Ковган, М. Ю. Троян

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

СУЧАСНИЙ СТАН ТА СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ В СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У даній статті наведено результати дослідження, туристського потенціалу Сумської області для розвитку екологічного туризму на основі виявлення унікальних природних ресурсів. Дослідження здійснено методом SWOT-аналізу, висвітлено сильні та слабкі сторони, загрози та потенційні можливості Сумського регіону.

Ключові слова: екологічний туризм, природні заповідники, туристичний потенціал, регіон.

В данной статье представлены результаты исследования, туристского потенциала Сумской области для развития экологического туризма на основе выявления уникальных природных ресурсов. Исследование проведено методом SWOT-анализа, отражены сильные и слабые стороны, угрозы и потенциальные возможности Сумского региона.

Ключевые слова: экологический туризм, природные заповедники, туристический потенциал, регион.

This article presents the results of the study, the tourist potential of Sumy region for the development of ecological tourism based on the identification of unique natural resources. The research was carried out by the method of SWOT-analysis, highlighted the strengths and weaknesses, threats and potential opportunities of the Sumy region.

Keywords: ecological tourism, nature reserves, tourist potential, region.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день, одним із найпоширеніших видів сучасного туризму є екологічний туризм.

Цей підвид туризму, дає можливість цілісного бачення природи, таким чином привертаючи увагу людини до проблем з екологією та сприяє до подальших дій в покращенні ситуації. В цих умовах і виникає почуття відповідальності людини за навколишнє середовища та бажання покращити екологію. Поява екологічного туризму – це певна відповідь людства на глобальні екологічні проблеми та зростаюче споживання природних ресурсів [1].

В регіоні наявні різноманітні природні ресурси та екологічна ситуація в нормі. Зважаючи на ці аспекти можна сказати, що запровадження розвитку екологічного туризму в Сумській області є досить перспективним.

Мета роботи. Теоретично обґрунтувати перспективи екологічного туризму в Сумській області.

Виклад основного матеріалу. Екологічний туризм – це один із видів туризму, який здійснюється в екологічно збереженому людиною природному середовищі з метою його пізнання і відпочинку [4].

Основна причина виникнення екологічного туризму знаходиться у невідрегульованості відносин у системі «суспільство-природа», або в туристичній інтерпретації – «туризм-екологія». Численні опитування туристів свідчать, що серед провідних мотивів туристських подорожей на перший план все більше виступає прагнення людей до спілкування з природою [3].

Розвиток екотуризму в Україні знаходиться на початковому етапі. Для його реалізації необхідною умовою є наявність природно-рекреаційних ресурсів, що будуть привертати увагу туристів.

Завдяки гарному географічному положенню, Україна багата на різноманітні природні та рекреаційні ресурси, які можна використовувати для розвитку екологічного туризму.

Територія країни умовно поділяється на 3 природні зони: полісся, лісостеп та степ. Сумщина розташована у межах двох природних зон – лісостепової та поліської, де наявні унікальні природні території, які приваблюють для туристів [6].

Якщо в західній Україні зелений туризм уже широко користується попитом іноземців, то у нас він орієнтований в основному на міського жителя, який би на свята, вікенди або й у відпустку зміг за порівняно не великі кошти насолодитися екологічно чистим повітрям та продуктами харчування, пізнати глибше національні традиції, корисно та цікаво відпочити. Якщо на західній Україні існує все для того, щоб приймати іноземних туристів у своїй садибах, то у нас є безліч проблем, які потрібно негайно вирішувати задля того, щоб зелений туризм був на

високому рівні розвитку. Сумська область має всі природно-екологічні, кліматичні та інші умови для розвитку «зеленого» туризму [7]. Лісами і чагарниками зайнято 17 % території. Більш всього лісів на Поліссі. В Шосткинському та Конотопському районах вони займають від 25 до 30 %. Біологічне різноманіття в Сумській області обумовлює нормальне функціонування та стан навколишнього середовища. Загальна площа екологічної мережі складає 1524,05 тис. га, що становить 63,95% від території області [9].

Станом на 2021 р. в Сумському регіоні налічується 300 заповідних об'єктів загальною площею 178 91837 га, що становить 7,5 % від площі області [5].

Мережа природно-заповідних об'єктів включає: 19 об'єктів загальнодержавного значення площею (Таблиця 1) – 50,5 тис. га (28%); 281 об'єкти місцевого значення площею – 128,4 тис. га (74%).

Таблиця 1

Природно-заповідні об'єкти Сумщини загальнодержавного значення
(станом на 01.07.2021)

№	Назва об'єкту	Площа (га)	Тип	Місцезнаходження (район)
1	«Михайлівська цілина»	882, 9	природний заповідник	Роменський та Сумський
2	«Деснянсько-Старогутський»	16 215, 1	національний природний парк	Шосткинський
3	«Гетьманський»	23 360, 1	національний природний парк	Охтирський
4	Урочище «Великий бір»	1 231, 0	лісовий заказник	Шосткинський
5	«Шалигинський»	2 868, 1	ландшафтний заказник	Шосткинський
6	«Середньосеймський»	2 020, 8	ландшафтний заказник	Конотопський та Сумський
7	«Банний яр»	236, 0	ботанічний заказник	Сумський
8	«Журавлиний»	258, 0	орнітологічний заказник	Сумський
9	«Андріяшівсько-Гудимівський»	1 509, 6	гідрологічний заказник	Роменський
10	«Біловодський»	1 515, 7	гідрологічний заказник	Роменський
11	«Климентівський»	1 007, 5	гідрологічний заказник	Охтирський
12	«Бакирівський»	2 606, 0	гідрологічний заказник	Охтирський
13	«Хухрянський»	4 591, 6	гідрологічний заказник	Охтирський
14	«Яблуна-колонія»	0, 1	ботанічна пам'ятка природи	Конотопський

15	«Урочище Боромля»	55, 0	зоологічна пам'ятка природи	Конотопський
16	«Озеро Шелехівське»	7, 0	гідрологічна пам'ятка природи	Сумський
17	«Гростянецький»	256, 0	парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва	Охтирський
18	«Кияницький»	55, 7	парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва	Сумський
19	Сумський	21, 0	дендропарк	Сумський

Для любителів більш активного відпочинку, наявна велика кількість водойм. По території Сумської області протікає 132 річки. Річки області в гідрологічному відношенні належать до лівобережних притоків Дніпра, а саме:

- Десни (45,5%)
- Сули (18,6%)
- Псла (23,4%)
- Ворскли (12,5%).

Річкова мережа області включає одну велику річку – Десну, що протікає по межі Сумської та Чернігівської областей упродовж 37 км, та середні річки, такі як Сейм, Клевень, Сула, Псел, Хорол і Ворскла; їх загальна довжина становить 801 км [2].

Також Сумщина славиться своїми рослинами які налічують понад 2300 видів рослин, з яких судинні рослини представлені 1100 видами. В області нараховується 55 видів судинних рослин і 10 видів грибів, занесених до Червоної книги України та Європейського Червоного списку, а також 123 види рослин та 22 видів грибів, що є регіонально рідкісними [8].

Для того, щоб систематизувати окреслене коло проблем та переваг розвитку екологічного туризму в Сумській області, на основі узагальнення інформації здійснено SWOT-аналіз стану цього виду діяльності. На його підставі виокремлено наступні сторони його впровадження:

(S) Сильні сторони Сумської області як території, сприятливої для розвитку екологічного туризму: переважно чисте та безпечне довкілля; гарні краєвиди, багата флора та фауна; наявність гідрологічної лісів; багатство природних пам'яток та заповідних фондів.

(W) Слабкі сторони регіону, що можуть заважати розвитку екологічного туризму: відсутність достатньої кількості інформації для туристів про регіон; відсутність туристичних маршрутів по заповідним зонам; недостатньо розвинута туристична інфраструктура.

(О) Загрози, що можуть перешкоджати розвитку екологічного туризму, які треба попередити: послуга є досить новою та не достатньо популярною в регіоні через відсутність маркетингової компанії.

(Т) Потенційні можливості та вигоди від розвитку екологічного туризму в регіоні: розвиток екологічного туризму значно збільшить економічний потенціал області; приїзд туристів сприятиме кращому збереженню природних пам'яток регіону; будуть створюватися нові робочі місця в сфері обслуговування.

Висновки. Необмежені природно-рекреаційні ресурси Сумщини з огляду на їх екологічну не забрудненість, мальовничість яружно-балкового рельєфу, пейзажів лісостепової зони і долини річок, помірно-континентальний клімат – все це є сприятливими чинниками для розвитку екологічного туризму.

1. Зацікавленість екологічним туризмом на території Сумщини свідчить про перспективність даного напрямку сталого розвитку регіону, який передбачає формування відвідування екологічно чистих місць. Для його підтримки та активізації потрібно застосувати державну та регіональну підтримку.
2. Дану статтю можна використати під час обґрунтування рішень відповідних напрямків в екологічному туризмі в Сумській області, також при розробці маршрутів та соціальних програм в даному регіоні.
3. Розвиток екотуризму в Сумській області вже в найближчій перспективі дозволить краще реалізувати її ресурсний потенціал, збільшити надходження до бюджету, накопичити фінансові ресурси, які будуть направлені на захист навколишнього середовища, створити передумови для розвитку регіону в цілому і його окремих територій.

Насамкінець, можна зазначити, що лише екологічний туризм у сучасних умовах здатний реально допомогти у економічному відношенні розвитку Сумському регіону.

Список використаних джерел

1. Вишневський В.І. Екологічний туризм. Київ. 2015. 140 с.
2. Водні ресурси. URL: <https://sumyvodres.davr.gov.ua/vodni-resursi/>
3. Дмитрук О.Ю. Екологічний туризм: сучасні концепції менеджменту і маркетингу.
4. Закон України «Про туризм». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/XF6G800A>
5. Заповідні скарби Сумщини. URL: <http://www.pek.sm.gov.ua/index.php/uk/2013-04-18-21-50-35>
6. Ілляшенко С.М., Щербаченко В.О. Аналіз потенціалу ринку туристичних послуг Сумської області. 2012. №14. 65-77 с.
7. Нікончук К. І., Зігунов В. М.. РОЗВИТОК ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ НА СУМЩИНІ. Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної інтернетконференції. Стан та перспективи сучасного туризму. Зб. наук. праць. Суми. ФОП Цьома С. П., 2019. С. 25

8. Кузьменко А.А. Знахідки рослин і грибів Червоної книги та Бернської конвенції. 2019
9. Попов В.Д. Рекреаційні ресурси Сумського полісся та можливості їх раціонального використання. 2007. 155-161 с.

Я. С. Кондрух, І. С. Зігунова

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРЕВАГИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ

У даній статті розглянуто особливості та переваги сільського туризму в Сумській області. Вказані найбільш популярні садиби, в наш час в області. Досліджено можливі перспективи розвитку цього виду підприємницької діяльності, оскільки сільський туризм є досить прибутковим на сьогоднішній день.

Ключові слова: *сільський туризм, туристичний потенціал, перспективи та переваги, сільські території, сталий розвиток, ринок послуг.*

В данной статье рассмотрены особенности и преимущества сельского туризма в Сумской области. Указанные наиболее популярные усадьбы, в наше время в области. Исследованы возможные перспективы развития этого вида предпринимательской деятельности, поскольку сельский туризм является достаточно прибыльным на сегодняшний день.

Ключевые слова: *сельский туризм, туристический потенциал, перспективы и преимущества, сельские территории, устойчивое развитие, рынок услуг.*

This article discusses the features and benefits of rural tourism in Sumy region. The most popular estates, nowadays in area are specified. Possible prospects for the development of this type of business activity have been studied, as rural tourism is quite profitable today.

Key words: *rural tourism, tourist potential, prospects and advantages, rural territories, sustainable development, services market.*

Постановка проблеми: Сумська область має дуже великий туристично-рекреаційний потенціал. На її території зібрана достатньо велика кількість туристичних та екскурсійних об'єктів, які користуються великим попитом серед вітчизняних та іноземних туристів.

В різних населених пунктах, розташовані унікальні рекреаційні, природні, та туристичні комплекти, які слугують для проведення суспільних заходів. Дедалі більшої популярності набирають менш поширені види туризму: зелений, пішохідний, велосипедний, сільський, та ін.

На сьогоднішній день коли село майже вимирає, і постає дедалі більша проблема безробіття, досить доцільним є пошуки нестандартних форм підприємницької діяльності. [4, с. 77-82]

Досить доречним буде впровадження та розвиток сфери яка не пов'язана з аграро підприємствами, для розвитку та підвищення соціально-економічного становища тієї чи іншої сільської місцевості.